

Голас Радзімы

14 чэрвеня 1979 г.
№ 24 (1594)

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЯЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 24-ы
Цана 4 кап.

Беларускі навукова-даследчы інстытут земляробства ў Жодзіна. Каб вывесці новы сорт збажыны, трэба старанна даследаваць кожнае зярнятка, з тысяч адабраць найбольш моцныя.

Фота Ч. МЕЗІНА.

**САВЕЦКАЯ УЛАДА ДАПАМАГАЕ
ЛЮДЗЯМ У ВЫРАШЭННІ ІХ
НАДЗЭННЫХ ПАТРЭБ**

[«Прызнанне ў радасці»]

стар. 2—3

**У КІЕўСКОЙ ЦАРКВЕ РЕГУЛЯРНА
ЗБІРАЮЦЦА ВЕРУЮЧЫЯ**

[«Правда і домьслы
о баптыстах в СССР»]

стар. 5

**ЁН УСЛАВІЎ У СВАІХ ТВОРАХ
РОДНУЮ ЗЯМЛЮ**

[«Дзеля развіцця ў народзе
эстэтычнага пачуцця...»]

стар. 7

ЧАМУ РАСЦЕ ЗАРПЛАТА У СССР

Лагічна меркаваць, што павышэнне зароботнай платы — вынік інфляцыі: цэны растуць, значыць, ёсць падставы дабівацца росту зароботнай платы. Аднак у СССР індэкс цэн на спажывецкія тавары ўжо многія гады нязменны, падаткі не павышаюцца, бытавыя паслугі, кватэрная плата стабільныя. І тым не менш дзяржава павышае зарплату.

ЧАСТКА САЦЫЯЛЬНАЙ ПРАГРАМЫ

Планамернае павышэнне зароботнай платы з'яўляецца часткай сацыяльнай праграмы Савецкай дзяржавы, прынятай на 1976—1980 гады. У 1978 годзе нацыянальны даход СССР склаў 417 мільярдаў рублёў (па афіцыйнаму курсу 1 рубель роўны прыкладна 1,5 амерыканскага долара), прычым амаль тры рублі з кожных чатырох ідуць на спажыванне. З улікам жа затрат дзяржавы на жыллёвае і сацыяльна-культурнае будаўніцтва (Дамы культуры, дзіцячыя сады і да т. п.) амаль чатыры пятае нацыянальнага даходу краіны накіроўваецца на павышэнне народнага дабрабыту.

Намеснік старшыні Дзяржаўнага камітэта СССР па працы і сацыяльных пытаннях прафесар Барыс Сухарэўскі піша: «На працягу 1979 года будуць павялічаны тарыфныя стаўкі і пасадавыя аклады сярэднеаплачваемым работнікам невытворчай сферы. Гэта азначае, што прыбаўку да зарплат — у сярэднім на 18 працэнтаў атрымаюць васемнаццаць мільёнаў рабочых і служачых. Тым самым завершыцца адно з буйных сацыяльных мерапрыемстваў дзесятай пяцігодкі, пачатае ў 1976 годзе, якое ахоплівае ў цэлым 31 мільён чалавек».

Цэнтралізаваны ў маштабе ўсёй дзяржавы меры па павышэнню і ўпарадкаванню зароботнай платы праводзяцца ў СССР перыядычна. У дзевятай пяцігодцы (1971—1975), напрыклад, зарплата была павышана 55 мільёнам работнікаў вытворчай сферы і больш як 5 мільёнам настаўнікаў, урачоў, выхавальцаў дзіцячых садоў і ясляў.

НЕ МЕХАНІЧНАЯ ПРЫБАЎКА

Цяперашняе павышэнне ставак і акладаў не проста прыбаўка. Гэта, як адзначае прафесар Б. Сухарэўскі, чарговы этап удасканалення аплаты працы. Паколькі раней была павышана зароботная плата занятым у галінах матэрыяльнай вытворчасці, а ў сферы абслугоўвання стаўкі і аклады заставаліся ў асноўным ранейшымі, склалася такое становішча, калі праца людзей аднолькавых прафесій, аднолькавай кваліфікацыі, якія выконваюць аднолькавую работу, але ў розных сферах (вытворчай або невытворчай), аплачвалася па-рознаму. Скажам, інжынеры на заводзе і ў навукова-даследчым інстытуце (першыя атрымлівалі больш).

Правільныя прапорцыі ў аплаце працы работнікаў розных сфер вытворчасці дазваляць пераадолець цяжучасць кадраў, што з'яўляецца негатывным фактарам у эканоміцы.

У сферы абслугоўвання, які ў прамысловасці, прадпрыемствы і ўстановы змогуць цяпер выкарыстоўваць розныя надбаўкі да зароботнай платы, напрыклад, за сумяшчэнне прафесій і іншыя. Павышаныя заробаткі павінны адбіцца і на якасці абслугоўвання, што застаецца пакуль «ахілесавай пятой» сферы сэрвісу.

КАГО Ж ЗАКРАНЕ НАДБАЎКА?

Цяжка пералічыць усе пасады і спецыяльнасці, але вось некалькі прыкладаў: у практычных і канструкцыйных арганізацыях аклады інжынераў будуць павышаны ў сярэднім на 20 працэнтаў, тэхнікаў — на 37 працэнтаў; у медыцынскіх установах зарплата, скажам, аперацыйнай сястры — на 30 працэнтаў, правізара — на 27 працэнтаў, пасада кінамеханіка будзе аплачвацца на 33 працэнта больш і г. д.

Выроўніваюцца стаўкі, якія выкарыстоўваюцца ў горадзе і ў вёсцы. Асабліва ўвага ўдзяляецца павышэнню даходаў сельскай інтэлігенцыі, напрыклад, загадчыкаў сельскіх клубаў, бібліятэк.

Уладзімір СЯРГЕЕУ.

не Івановіч. Галіна Вебер паслала падзякаваць райвыканкому праз газету.

— Добрыя, чулыя людзі там працуюць, — сказала яна. — Здарылася ў мяне бяда — згарэла хата. Мне бязвыплатна была аказана грашовая дапамога — 700 рублёў і выдзелена бясплатна 70 кубаметраў лесу.

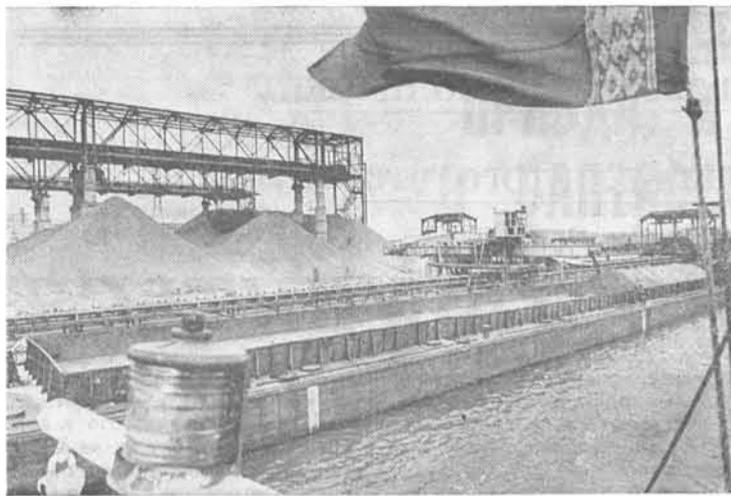
А ў сям'і Уладзіміра і Ядзвігі Герт з вёскі Цітва доўга не маглі дамовіцца, хто ж будзе расказваць карэспандэнту аб дапамозе, якую аказаў ім райвыканком. Вырашыць гэта пытанне і сапраўды было справай нялёгкай, бо кожны член сям'і адчуў на сабе бацькоўскі клопат Радзімы. Сям'я гэта вясковая. Ядзвіга Вікенцьеўна — маці-геранія, у яе адзінаццаць дзяцей. Самы старэйшы, 22-гадовы Адам ужо працуе. Ева вучыцца ў прафесійна-тэхнічным вучылішчы. Люда, Саша, Грыша, Валодзя і Юра — школьнікі, а Ваня, Ной, Сярожа і Алесь яшчэ зусім малыя.

Штогод Герты атрымліваюць грашовую дапамогу ад дзяржавы. Яны вызвалены ад кватэрнай платы, бясплатна карыстаюцца газам і электрычнасцю. Школьнікі за кошт дзяржавы забяспечаны падручнікамі. Не трацяць грошай у сям'і і на ўтрыманне ўласнай жывёлы — кармамі забяспечвае саўгас. Сёлета Ядзвіга Вікенцьеўна звярнулася ў райвыканком з просьбай уладкаваць яе на такую работу, каб яна магла больш часу аддаваць дзецям. Такую работу яна атрымала.

Вядома, я не магла наведзець усіх людзей, якія звярталіся ў райвыканком з рознымі пытаннямі. Проста немагчыма было прайсці па сотнях адрасоў. Тыя ж людзі, з якімі я сустрэлася, выказвалі поўнае задавальненне работай Савета народных дэпутатаў, яго ўважлівымі і чулымі адносінамі да пільнага грамадзян. Падзяка, просьба ці крытычная заувага — усё ўлічвае райвыканком у сваёй дзейнасці. Вынікі яе гавораць самі за сябе. За гады дзевятай пяцігодкі ў Пухавіцкім раёне было пабудавана 23,5 тысячы квадратных метраў жылой плошчы, у тым ліку значная частка — за кошт грамадскіх фондаў спажывання калгасаў. Узведзена і капітальна адрамантавана 2199 жылых дамоў, што знаходзяцца ў індывідуальнай уласнасці. Газіфікавана звыш трох тысяч кватэр, пабудавана 7 магазінаў, 4 дзіцячыя сады на 285 месц, 6 грамадскіх лазняў на 130 месц, 7 стальных. Пракладзена 6,8 кіламетра водаправода, добраўпарадкавана 20 кіламетраў вуліц.

Пакуль я знаёмілася з работай Пухавіцкага райвыканкома, сюды прыйшло яшчэ некалькі пільнага ад працоўных. Змест іх быў розны. Але нават пры самым першым знаёмстве з лістамі нельга было не заўважыць тое аднадушнае пачуццё, якое рухала аўтарамі: вера ў сваю родную ўладу.

Алена ЛЫЧАГІНА.

Дакладна выконваюць планы і графікі перавозкі важных на-роднагаспадарчых грузаў рачнікі Верхне-Дняпроўскага рачнога параходства. А перавезці па Прыпяці ім трэба будзе ня-мала. Гэта і мільён тон жалезнай руды, і каля паўтара мільёна тон гранітнага шчэбеню і каменнага адсеву з новага порту Мікашэвічы, і сотні тысяч тон каменнага вугалю, будаўнічага пяску, лесу, і каля мільёна пасажыраў. Круглыя суткі ідуць уверх і ўніз па паўнаводнай блакітнай магістралі судны, вялікія і малыя. Першыя сотні тон мікашэвіцкага гранітнага шчэбеню даставіў у Рэчыцу капітан сухагрузнага цеплахода РС-016 Піліп Кніга. 35 гадоў на-зад матросам пачаў ён першую сваю навігацыю на Прыпяці. За выдатныя працоўныя поспехі ветэран параходства быў

удастоены Дзяржаўнай прэміі БССР.
НА ЗДЫМКАХ: новы рачны

порт Мікашэвічы; капітан цеплахода П. КНІГА; круглыя суткі ідуць грузы па Прыпяці.

сельскія навiны

ШКОЛА МАЙСТРОУ

Палявы стан — дакладна такі, як сярод асушасмых балот, з'явіўся на вучэбным палігоне непадалёку ад высокіх прасторных карпусоў Смілавіцкага сярэдняга тэхнічнага вучылішча № 23. Заўтрашні меліяратары блізка знаёмяцца з бытавымі ўмовамі, у якіх будзе працаваць.

У гэтым вучылішчы — адным са старэйшых у рэспубліцы, юнакі і дзяўчаты не толькі ўзбройваюцца ведамі, творчымі навыкамі і ўменнем, але і развіваюць актыўнасць і самастойнасць. За сорок гадоў тут падрыхтавана каля 25 тысяч высокакваліфікаваных механізатараў. Цяпер у вучылішчы займаецца 1380 чалавек, у тым ліку 310 — у філіялах. Яны стануць механізатарамі меліярацыйных работ: трактарыстамі-машыністамі шырокага профілю, машыністамі экскаватараў, а таксама майстрамі-агроднікамі, лабарантамі хіміка-бактэрыялагічнага аналізу. Звыш ста вопытных педагогаў праводзяць урокі ў кабінетах і практычныя заняткі на аўтадроме і ў майстэрнях.

Навучальны працэс арганізаваны па кабінета-лабараторнай сістэме. Шырока выкарыстоўваюцца тэхнічныя сродкі. У кабінете па вывучэнню трактароў, напрыклад, зманціраваны пульт кіравання. Дастаткова ўзяць указку — і экранам адразу пераварочваецца, адкрываючы дзеючы разрез трактара «Беларусь» з падсвечаннем механізмаў і сістэм. Тут жа размешчаны электрыфікаваны макет рухавіка.

У кабінете фізікі ёсць кіна- і дыяпракты, магнітафон і відэамагнітафон, кадаскоп, тэлевізар, электраплакатніца. Праекцыйная апаратура працуе ў рэжыме «дзённага кіно», і ўрок можна весці, не зацямяняючы пакоя. Многае з таго,

што ёсць у кабінетах, зроблена самімі навучэнцамі ў гуртках тэхнічнай творчасці. Гэта і электронны гадзіннік-секундамер, і рэле для надліку ўвайшоўшых у клас, і электрыфікаваныя наглядныя дапаможнікі.

Сельскае прафтэхвучылішча сябрае з агульнаадукацыйнымі школамі, рэгулярна наладжвае для старшакласнікаў «дні адкрытых дзвярэй», прадастаўляе майстэрні для практычных заняткаў. Інжынерна-педагагічныя работнікі абсталявалі ў Смілавіцкім міжшкольным навучальна-вытворчым камбінаце і многіх школах Чэрвеньскага раёна куткі прафесійнай арыентацыі, дапамаглі стварыць кабінеты па трактарах і іншых машынах.

Цесныя сувязі ўстанавіла СПТВ з сельскагаспадарчым вучылішчам горада Ашэрслебен Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Два калектывы пастаянна абменьваюцца групамі навучэнцаў і педагогаў.

МОЖНА ДОБРА ПААБЕДАЦЬ

Добрай славай карыстаюцца ў жыхароў і гасцей раённага цэнтра Дзятлава рэстаран «Ліпчанка», пельменная, бульбяная, кафетэрыі, піўны бар. У іх багаты выбар страў, тут культурна абслугоўваюць наведвальнікаў. У рэстаране, напрыклад, адкрыта бюро добрых паслуг, наладжваюцца вечары адпачынку, адзначаюцца святы і ўрачыстыя даты. Добра працуюць сталовыя і ў навакольных вёсках.

Поспех справы ў многім вырашыла комплексная рацыяналізацыя прадпрыемстваў раённага аб'яднання грамадскага харчавання. Створаны базавыя цэхі, якія забяспечваюць іх паўфабрыкатамі і кандытарскімі вырабамі. Повары і кандытары атрымалі талоны якасці, лепшым кулінарам прадастаўлена права асабістай ацен-

кі прадукцыі. Таму тут арганізавана абласная школа, дзе абучаюць повараў для многіх раённых цэнтраў і вёсак Гродзеншчыны. Ею кіруе дырэктар мясцовага аб'яднання, заслужаны работнік гандлю і грамадскага харчавання БССР М. Шумская.

У рэспубліцы з пачатку пяцігодкі, побач з будаўніцтвам новых, рэканструявана звыш 150 прадпрыемстваў грамадскага харчавання спажывааперацыі. Устаноўлена каля трох тысяч адзінак халадзільнага і тэхналагічнага абсталявання. Расшырылася сетка нарыхтоўчых цехаў. Яны забяспечваюць мяснымі і рыбнымі паўфабрыкатамі паўтары тысячы сталовых, кафэ, рэстаранаў.

БУЙНЫЯ АБ'ЕКТЫ МЕЛІЯРАЦЫ

Магутную тэхніку: экскаватары, бульдозеры, карчавальнікі — вывелі меліяратары на будаўніцтва вадасховішча Рудня. Новы аб'ект увойдзе ў Свіслацка-Слуцкую водную сістэму, якая працягнецца на 140 кіламетраў і ўвільготніць, а таксама арасіць вялікія масівы на паўднёвым усходзе Мінскай вобласці.

Меліяратары сканцэнтравалі сілы на буйных пусках аб'ектах. Работы вядуцца ў адзіным комплексе: пракладваюцца каналы, дарогі, ствараюцца гідратэхнічныя вузлы, шырокае распаўсюджанне атрымала і закладка дрэнажнай сеткі. Узнікаюць асушальна-ўвільгатняльныя сістэмы, у тым ліку і з аўтаматызаваным кіраваннем водна-паветраным рэжымам глебы. Яны забяспечваюць высокую ўстойлівую ўраджаі незалежна ад надвор'я.

Сёлета плошча меліяраваных зямель, якія даюць ужо каля трэцяй часткі ўсёй прадукцыі раслінаводства, павялічыцца больш як на 130 тысяч гектараў.

В СССР НЕ ТОЛЬКО ПРОВОЗГЛАШЕНО ПРАВО НА ОБРАЗОВАНИЕ, НО И СОЗДАНЫ УСЛОВИЯ ДЛЯ ТОГО, ЧТОБЫ РЕАЛЬНО СУЩЕСТВОВАЛА...

ВОЗМОЖНОСТЬ УЧИТЬСЯ

В Европе нет такой другой страны, где бы народ был так ограблен, так лишен доступа к образованию и культуре, как в царской России, — к такому выводу пришел В. И. Ленин, анализируя состояние народного просвещения до социалистической революции. Почти три четверти населения не умело ни писать, ни читать. Около половины народов и народностей России не имели даже своей письменности.

...Первым мероприятием Советской власти в только что освобожденной западнорусской деревне Круглики было открытие школы для детей бывших батраков. Учебниками стали книги, взятые из помещичьей библиотеки. Первым учителем был местный крестьянин Антон Рукша, самый образованный в округе человек. Он в свое время учился в церковно-приходской школе.

Детям своим А. Рукша говорил: «Учитесь, тогда вы станете настоящими людьми. Советская власть предоставила вам такую возможность».

Три дочери Антона Антоновича получили высшее образование: Мария и Нина после учебы в пединституте работают учителями, Таисия имеет диплом сельхозинститута. Высшее образование имеют и два зятя А. Рукши, и трое внуков. Учатся в институте еще две внучки. В большой и дружной семье есть свои учителя и врачи, юристы и агрономы, строители и офицеры...

Диплом о высшем образовании — явление обычное в крестьянских и рабочих семьях республики. Потому что Великий Октябрь сделал людей труда хозяевами всех созданных ими материальных благ и духовных ценностей, открыл им путь к знаниям. Чтобы в СССР стать студентом, необходимо лишь успешно сдать вступительные экзамены.

Право граждан на образование закреплено советским за-

конодательством. И десятки тысяч молодых людей ежегодно поступают учиться в высшие и средние учебные заведения республики.

Мы уже привыкли говорить о «бесплатном» образовании. На самом деле, оно бесплатно лишь для того, кто его получает. На развитие образования огромные суммы тратит государство.

Ныне в нашей стране из каждой тысячи работающих почти 800 имеют высшее и среднее (полное или неполное) образование. После окончания учебы молодой специалист получает направление на работу по специальности.

Трудовым законодательством предусмотрен ряд льгот рабочим и колхозникам, которые учатся без отрыва от производства или готовятся поступать в институты. К примеру, абитуриентам на время сдачи вступительных экзаменов предоставляется дополнительный отпуск. Оплачивается также отпуск и проезд на время сдачи экзаменационной сессии.

Студентам, которые успешно занимаются в вузах и техникумах, выплачивается стипендия в размере 45 и 30 рублей. Учащиеся профтехучилищ обеспечиваются питанием, спецодеждой, общежитием.

Студентам, которые сдают экзаменационную сессию на «хорошо» и «отлично» и проявляют активность в научно-исследовательской и общественной работе, назначается повышенная на 15—25 процентов стипендия.

Широко практикуется в стране подготовка специалистов по направлению предприятий, колхозов, совхозов. В таком случае предприятие, куда после окончания учебы обязан вернуться на работу молодой специалист, выплачивает ему стипендию из своих фондов. Как правило, такие стипендии выше обычных. В случае острой необходимости денежная

помощь выплачивается студентам из фонда руководителя учебного заведения.

Ежегодно на время каникул студенты создают свои строительные отряды и работают на стройках. За сезон они имеют возможность заработать сумму, в 2—3 раза превышающую годовой размер стипендии.

Помимо бесплатности всех видов обучения студентам предоставляется право бесплатно пользоваться аудиториями, лабораториями, кабинетами, вычислительными центрами, библиотечными фондами, читальными залами и другими техническими средствами обучения. В бесплатное пользование предоставлены также многочисленные стадионы, манежи, бассейны и спортивные залы, оборудование и инвентарь.

Большие затраты несет государство на строительство и содержание студенческих общежитий. В них оборудованы удобные комнаты отдыха, читальные залы, медицинские пункты. При общежитиях также есть студенческие столовые и кафе. Плата за общежитие составляет менее одного процента от суммы стипендии.

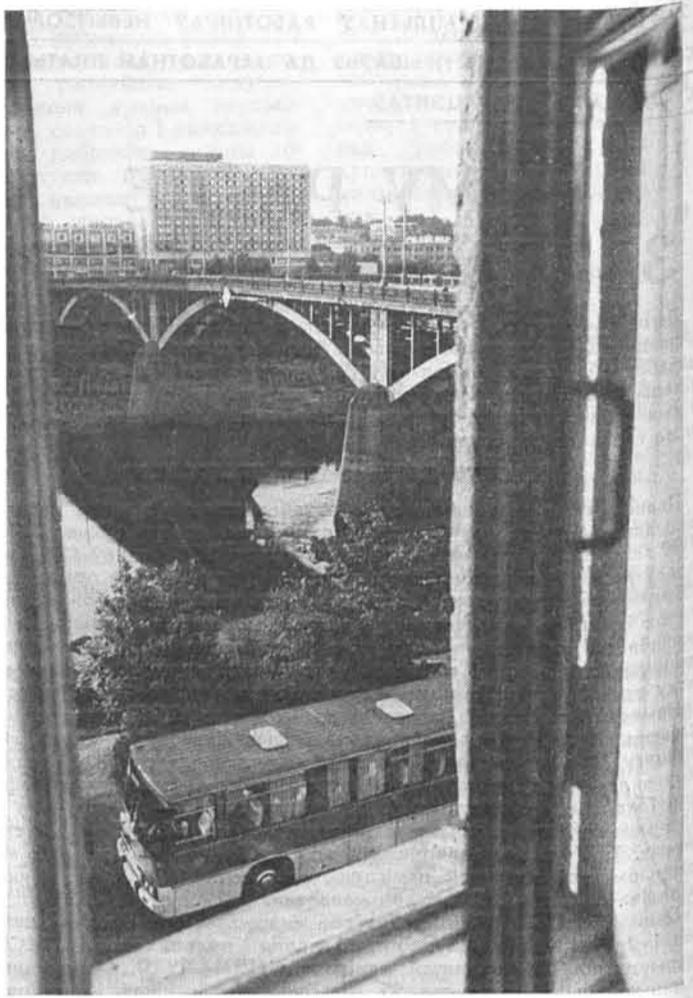
Учебные заведения имеют свои профилактории, спортивные базы, студентам предоставляются льготные и бесплатные путевки в дома отдыха и санатории. Это обеспечивает им хорошую возможность укреплять свое здоровье, организовывать содержательный отдых. Они имеют также льготы для проезда во всех видах общественного транспорта. За сравнительно небольшую плату студенты могут посещать музеи, выставки.

...Недавно мы встретились с Антоном Рукшей очередной раз.

— Внучка поступает в институт, — сообщил он.

Это будет еще один диплом в семье.

Анатолий ДОЖИН.

Куток Віцебска.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

У Беларускам таварыстве «Радзіма»

ПАСЛАНЕЦ АЎСТРАЛІЙСКІХ СЯБРОЎ

У Беларускам таварыстве «Радзіма» быў прыняты сакратар Руска-славянскага культурнага таварыства ў горадзе Брысбене [Аўстралія] Аляксей Ажыганав.

Гэта прагрэсіўная арганізацыя суайчыннікаў была заснавана 12 гадоў назад па ініцыятыве патрыятычна настроенай эміграцыі, якая жадае ведаць праўду аб нашай краіне, яе дасягненнях ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі і культуры. У арганізацыю ўваходзіць значная колькасць беларусаў.

Спачатку пры Таварыстве функцыяніравала школа рускай мовы, дзе займаліся дзеці выхадцаў з Расіі, Украіны і Беларусі, але з-за інфляцыі яе давялося закрыць. Свайго памяшкання члены РСКТ не маюць, але гэта не перашкаджае ім збірацца на кватэры ў аднаго з актывістаў, каб адзначыць савецкія святы, чытаць газеты, часопісы і кнігі, атрымліваць з СССР. Вялікай папулярнасцю ў суайчыннікаў карыстаюцца савецкія фільмы, для дэманстрацыі якіх Таварыства здымае кіназалу.

Частымі гасцямі ў Руска-славянскім культурным таварыстве бываюць савецкія артысты і маракі, якія наведваюць Аўстралію.

Кантакты Беларускага таварыства «Радзіма» з арганізацыяй землякоў у Брысбене набылі ў апошнія гады рэгулярны характар. Летась, напрыклад, Мінск наведвала дэлегацыя РСКТ.

Праграма знаходжання А. Ажыганав у Мінску ўключала прыём у Беларускам таварыстве «Радзіма», знаёмства з горадам, наведванне Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і мемарыяльнага комплексу Хатынь.

У час гутаркі ў Беларускам таварыстве «Радзіма» з А. Ажыганавым былі абмеркаваны пытанні далейшага ўмацавання і расшырэння культурных сувязей з Руска-славянскім культурным таварыствам.

Перад ад'ездам дамоў А. Ажыганав падзякаваў за прадастаўленую магчымасць пазнаёміцца з жыццём сённяшняй Беларусі і поспехамі працоўных рэспублікі.

В. МАРУСІН.

АНГЛІЧАНЕ ЗНАЁМЯЦА З БЕЛАРУССЮ

Гігантскі «БелАЗ» стаіць на асфальтавай пляцоўцы перад уваходам у буйнейшую выставачную залу англійскай сталіцы «Эрлс корт». Над будынкам развіваюцца дзяржаўныя флагаў СССР і Вялікабрытаніі.

Волату-самазвалу Беларускага аўтамабільнага заводу «даручана» ганаровая місія — сустракаць жыхароў Лондана і іншых гарадоў Вялікабрытаніі, якія ў гэтыя дні прыходзяць на нацыянальную выстаўку СССР.

Нядаўна тут адзначаўся Дзень Беларускай ССР. На ўрачыстай цырымоніі, прысвечанай гэтай падзеі, выступіў кіраўнік урадавай дэлегацыі рэспублікі першы намеснік Старшыні Савета Міністраў Беларускай ССР В. Гвоздзеў.

Ён расказаў аб стваральнай працы беларускага народа, аб яго поспехах у сацыялістычным будаўніцтве. В. Гвоздзеў адзначыў рознабаковыя сувязі паміж Беларуссю і Вялікабрытаніяй і прывёў словы з паслання наведвальнікам выстаўкі Генеральнага сакратара ЦК КПСС, Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. Брэжнева, які выказаў надзею, што нацыянальная выстаўка СССР у Лондане з'явіцца важным крокам у справе ўмацавання ўзаемаўзагаў і далейшага развіцця супрацоўніцтва паміж СССР і Вялікабрытаніяй.

На цырымоніі выступіў

таксама намеснік міністра замежных спраў Вялікабрытаніі Э. Фергюсан. Экспазіцыя Беларускай ССР, адзначыў ён, дае поўнае ўяўленне аб розных баках жыцця беларускага народа, адлюстроўвае яго вялікія дасягненні, якія робяць глыбокае ўражанне, асабліва ўлічваючы тыя страты, што былі нанесены рэспубліцы гітлераўскім уварваннем. Важнасць нацыянальнай выстаўкі СССР заключаецца ў тым, што дае магчымасць радавым англічанам — лонданцам, жыхарам іншых гарадоў краіны больш даведацца аб Савецкім Саюзе. Я ўпэўнены, сказаў Э. Фергюсан, што гэта выстаўка будзе садзейнічаць паглыбленню ўзаемаўзагаў паміж нашымі народамі.

З раздзелам Беларускай ССР з цікавасцю азнаёмілася прэм'ер-міністр Вялікабрытаніі М. Тэтчэр, якая наведвала выстаўку.

Беларусь побач з Грузіяй мае на выстаўцы асобны павільён. У выставачнай зале, якая здаецца неабсяжнай, гучаць нацыянальная музыка, беларускія народныя песні. На сцэне пасярэдзіне залы — агністы танец. Гледачы дружна апладзіруюць хараграфічнаму ансамблю «Харошкі».

У раздзеле Беларускай ССР прадстаўлены тканіны Баранавіцкага баваўнянага камбіната і Аршанскага льнокамбіната, якія вабяць багаццем таноў і расфарбоўкі, га-

дзінікі Мінскага гадзіннікавага заводу, брэсцкія і віцебскія дываны, фотаапараты, каларовыя тэлевізары, партатыўныя прыёмнікі, бытавыя халадзільнікі, вырабы са шкла і фарфору, цацкі. Асабліва папулярнасцю карыстаюцца прадметы народнай творчасці.

Невялікі ўчастак выставачнай залы ператвораны ў кавалачак Беларускай пущы: на пакрытым невысокай травой пагорку, сярод характэрных для Беларускай флоры дрэў — прыгажун зубр, дзік, белы бусел, іншыя прадстаўнікі жывёльнага свету гэтага беражліва ахоўваемага кутка прыроды.

«Цудоўна», «ашаламляльна», «хвалююча», «чароўна» — такія запісы зроблены ў кнізе водзываў у павільёне Беларускай ССР.

«Прысвечаная Беларусі экспазіцыя вельмі цікавая, — піша адзін з наведвальнікаў. — Яна дае магчымасць многае даведацца аб працы і культуры вашага народа».

Наведвальнікі выстаўкі прыехалі з усіх канцоў Вялікабрытаніі: з Лестэра і Оксфарда, Брыстала і Манчэстэра, Шатланды і Уэльса. Сярод іх нямала гасцей з іншых краін — з Аўстраліі і Італіі, Коста-Рыкі і Балівіі, ФРГ, Індыі і ЗША.

МОЦНЫЯ ДУХАМ

Мне часта прыгадваюцца змрочныя гады беларускай акупацыі. Тысячы беларусаў вымушаны былі пакідаць Бацькаўшчыну і ехаць за мяжу, шукаць там лепшай долі. Тыя, хто заставаўся на Радзіме і не хацеў мірыцца з існуючымі парадкамі, уключаўся ў вызваленчую барацьбу свайго народа. Панскія турмы былі перапоўнены.

Аднойчы Віленскі акруговы суд аб'явіў, што будзе судзіць у Слоніме вялікую групу рэвалюцыянераў. У назначаны дзень ля будынка турмы сабралася мноства народу. Здалёк і зблізку прыйшлі сюды людзі, каб убачыць сваіх родных. Нарэшце, турэмныя вароты расчыніліся. З двара, закаваная ў кайданы і акружаная моцнай аховай паліцэйскіх, выйшла група палітз'явольненых — 30 чалавек. У натоўпе пачуліся галасы і плач. Але тут нечакана над калонай арыштаваных узвілася песня «Вставай, проклятыя закліменныя...» Паліцыя такога не чакала. Раз'юшаныя стражнікі пачалі штурхаць знявольненых прыкладамі, паграбавалі замаўчаць. І тады заспяваў натоўп. Прыгожая велічная мелодыя разносілася па ўсюму гораду. Песня заціхла толькі тады, калі знявольненых завялі ў будынак суда.

Пісудчыкі не паскупіліся. Трыццаць барацьбітоў атрымалі па 90 год турмы. Але ні турмы, ні катаванні не маглі зламаць моцных духам людзей. Яны выстаялі. Справа, за якую змагаліся гэтыя людзі, перамагла.

Амаль палавіну свайго жыцця я праżyў за мяжой. Двойчы пабываў на сваёй роднай Слонімішчыне. Сэрца радавалася ад таго, што сёння мая Беларусь вольная, багатая і шчаслівая. І ў хвіліны гэтай светлай радасці я не мог не ўспомніць тых людзей, якія некалі, ідучы на суд, слявалі «Інтернацыяналы».

С. ФІЛЮТОВІЧ.

Аргенціна.

БЕССТЫДНАЯ ЛОЖЬ

Мне вспоминается, как в 50-е годы brave американские генералы и разные политические похвалялись, что, дескать, стоит им только захотеть и от Советского Союза останется лишь мокрое место.

С тех пор прошло немало лет. И то ли от того, что генералы постарели и у них поубавилось хребости и самоуверенности, то ли от того, что появились Советский Союз голыми руками не возьмешь, изменился и характер военного психоса. Получается уже, будто Моисей готовится к войне, и над всем цивилизованным миром нависла «советская угроза». Нужно опасаться «коммунистов-

агрессоров», нужно вооружаться. И чем побольше. Бомбы разных свойств и мощностей, ракеты, танки, боевые самолеты и прочее оружие и военная техника должны постоянно находиться на потоке.

Но так ли уж много простак, которые верят в натовскую бесстыдную ложь о «советской угрозе»? Большинство трудящихся понимает, что Америка Советскому Союзу не нужна. Мы знаем, что Страна Советов была и остается неутомимым, последовательным борцом за мир на всей планете.

И. КРОТОВ.

Австралия.

ГНЕЎ СУПРАЦЬ ВАЙНЫ

Паважаная рэдакцыя газеты «Голас Радзімы!» Каб ты толькі ведала, які ў мяне сёння радасны дзень — я атрымаў тваю пасылку. Зараз на маім сталле ляжаць, дасланыя табой, газеты, кнігі, паштоўкі пра Хатынь, ілюстраваны календар. Якое гэта багацце!

Перад тым, як сесці пісаць пісьмо, паспеў ужо тое-сёе пагартыць, пачытаць. Але гэта толькі беглае, павярхоўнае знаёмства. З часам я абавязкова прачытаю ўсё, як кажуць, ад вокладкі да вокладкі. Упэўнены, што, чытаючы аповесць В. Казько «Суд у Слабадзе», яшчэ раз пераканаюся: чалавечая годнасць, чыстае сумленне і вернасць Радзіме — самая вялікая каштоўнасць характару. Разглядаючы паштоўкі пра Хатынь, хачу яшчэ раз сказаць: няхай усе людзі добраі волі ад Вечнага агню Хатыні распаляць гнеў супраць новай вайны.

Не сумняваюся, што шмат цікавага і карыснага дадуць кнігі Б. Сачанкі і М. Машары «Памяць» і «Старонкі летапісу».

Яшчэ раз шчырае дзякуй за светлыя гадзіны завочнай сустрэчы з маёй дарагой і любімай Радзімай.

Ю. РАСАДЗІНСКІ.

Аўстралія.

***

От имени соотечественников, проживающих в районе города Монс в Бельгии, членов патриотической организации — Союза советских граждан, поздравляем вас с пятнадцатилетием со дня организации общества по культурным связям с соотечественниками за рубежом — Белорусского общества «Радзіма»!

Мы все желаем вам успехов в очень нужной и благородной деятельности, помогающей нам — людям, живущим далеко от любимой Родины. Многие наши члены были у вас в гостях, многие читают вашу, вернее, нашу газету, которая тоже очень помогает нам в патри-

отической работе. Мы всем сердцем благодарим вас за внимание к нам и нашим делам. Большое вам спасибо.

Е. ШТЕЙН,
председатель,
К. ГОРДУС,
секретарь.

Отдел Союза советских граждан в Бельгии,
г. Монс.

***

Желаем Обществу больших успехов в его работе, очень нужной для нас всех, проживающих за пределами нашей далекой, но такой близкой нам и дорогой Родины. Общество «Радзіма» помогает нам в работе среди соотечественников, знакомит нас с новостями из Советского Союза, с жизнью и достижениями Белорусской ССР.

Наше общество «Дружба» города Гаага очень благодарно Белорусскому обществу «Радзіма» за тесную связь, за письма, поздравления и теплые, дружеские встречи. Часто, почти каждый год, бывают наши члены гостями вашего общества. Наши дети отдыхают в пионерских лагерях по приглашению Общества «Радзіма». За все это мы вам очень благодарны.

Большие и радостные впечатления остались у всех, кто побывал в гостях у вас. Мы увидели много нового и интересного в Белоруссии, новые жилые районы в Минске. Трудно представить, что города почти не осталось после войны, а сейчас все новое, красивое.

Надеемся и в будущем иметь крепкую связь с вашим обществом.

От имени правления и членов общества «Дружба» города Гаага

А. ЛАНГЕВЕЛЬД.

Голландия.

***

В этом году мы с мужем провели свой отпуск на Кубе. Какая удивительная страна! Великолепная природа. Теплое, ласковое море. Наш отдых был чудесным.

Но самое большое впечатление осталось от встреч с кубинцами. Они такие общительные, доброжелательные и в то же время очень гордые люди. Это и не удивительно. Кубинцам есть чем гордиться. За последние годы Куба добилась больших успехов в развитии экономики и культуры, превратилась в развитое социалистическое государство. Конечно, все это стало возможным благодаря братской и очень своевременной помощи вашей великой страны.

Могу сказать: на Кубе мы смогли увидеть и понять, что такое социалистический интернационализм, что такое сотрудничество между социалистическими странами.

Нам было очень приятно слышать, как дружески и с какой благодарностью говорят кубинцы о советских людях, о вашей великой стране.

Л. ЖУК.

Канада.

«ГОНИМАЯ ЦЕРКОВЬ» — НЕ В СОВЕТСКОМ СОЮЗЕ, А НА СТРАНИЦАХ БУРЖУАЗНОЙ ПРЕССЫ

ПРАВДА И ДОМЫСЛЫ О БАПТИСТАХ В СССР

Средства массовой информации некоторых западных стран часто сейчас склоняют имя бывшего проповедника Киевской общины евангельских христиан-баптистов Георгия Винса, который за совершенные им преступления отбывал срок наказания по приговору Киевского областного суда. Сейчас он находится в США.

Пример с Винсом используется для распространения лживых измышлений о существовании в СССР «гонимой церкви», в роли которой выставляют, в частности, общину евангельских христиан-баптистов, называющих себя «инициативниками».

В один из майских дней я посетил эту религиозную общину в Киеве и присутствовал на молитвенном собрании. Совершался обряд «вечери Господней», или хлебопреломления. Рукоположенные пресвитеры во главе с Николаем Величко разделили каравай хлеба на мелкие части, разлили вино по чашкам. Каждый верующий, присутствовавший на богослужении, имел возможность причаститься хлебом и вином, символизирующими кровь и плоть Иисуса Христа.

«Подобный обряд, — сказал пресвитер Николай Величко, — совершается у нас в первое воскресенье каждого месяца. В этот день на богослужении присутствует большинство членов общины. В ее составе более шестисот человек».

42-летний Николай Величко «в миру» работает старшим инженером Киевского объединения по производству медицинской техники «Укромедтехника». Он окончил Киевский политехнический институт. Жена Николая Людмила работает бухгалтером. У супругов трое детей-школьников. Старшей дочери 17 лет. Все они вместе с отцом и матерью также посещают молитвенные собрания.

Организационными, хозяйственными делами общины руководит исполнительный орган, избираемый на собрании верующих и состоящий из трех человек во главе с председателем. С 1975 года эту должность занимает здесь Степан Цыганюк.

«Поскольку церковь в СССР отделена от государства, — говорит он, — органы власти не вмешиваются во внутреннюю жизнь общины. На молитвенные собрания мы собираемся не менее четырех раз в неделю. Дни и время проведения богослужений устанавливаем сами. Государство не облагает налогами денежные средства общины, поступающие от верующих в виде пожертвований. Эти средства расходуют также по собственному усмотрению. Например, в 1975 году мы построили для себя новый молитвенный дом».

В беседе с Цыганюком я сказал, что на Западе нередко пишут о существующей якобы изоляции «инициативников» от советского общества, о преследовании их общин, о желании верующих эмигрировать за рубеж и т. п.

«Мы — равноправные советские граждане, — заявил председатель исполнительного органа Степан Цыганюк. — Члены общины пользуются теми же правами, что и все советские люди».

Разумеется, и квартплата, и стоимость проезда в общественном транспорте, и права на труд, на отдых, на образование, на материальное обеспечение в случае болезни, по старости и другие блага социализма для нас, верующих, такие же, как и для всех граждан СССР. Я не знаю ни одного члена нашей общины, который желал бы покинуть Родину».

В свое время Винс подстрекал единоверцев отказываться от выполнения закона о всеобщей воинской обязанности. Сейчас «инициативники» торжественно провожают молодежь на службу в ряды Советской Армии. По этому случаю в церкви совершается молитва, новобранцу даются наставления. Интересно было также узнать, что верующие этой общины наравне с религиозными отмечают и все гражданские праздники.

Недавно в Киевской общине побывал директор прессы Центра Европейской баптистской федерации (ЕБФ) Джон Виллес.

«На Западе, — сказал он в беседе со мной, — много пишут о том, что Киевская община, где проповедовал Георгий Винс, разогнана, а молитвенный дом закрыт. Каково же было мое удивление, когда я увидел, что никто церковь не закрывал и в ней регулярно собираются верующие, возносят благодарность Богу. Мне было интересно узнать и то, что сын Винса Петр, о котором на Западе также пишут как о страдальце за веру, вообще не принимал крещения и никогда не был членом церкви. Я рад, что получил наконец правдивую информацию непосредственно от прихожан этой общины и напишу всю правду в бюллетене ЕБФ».

Зиновий КОВТУН.

У Валожыне адбылося свята самадзейнага мастацтва, прысвечанае 35-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У ім прынялі ўдзел гасці са сталіцы рэспублікі — звыш

двухсот артыстаў-аматараў мінскіх аўтамабільнага і трактарнага заводаў, камвольнага камбіната, будаўніча-мантажнага аб'яднання «Мінскпрамбуд».

Удзельнікі свята сустрэліся з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны, усклалі кветкі да помніка воінам, якія загінулі ў баях з ворагам. НА ЗДЫМКАХ: ускладанне кветак да

помніка воінам, якія загінулі ў барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі; выступае народная харавая капэла «Журавінка» Палаца культуры Мінскага аўтазавода.

НА СЦЭНЕ— МАЛАДОСЦЬ МАСТАЦТВА

Пераемнасць пакаленняў заўсёды вызначала рускае і савецкае тэатральнае мастацтва. У традыцыях майстроў нашай сцэны — беражлівыя адносіны да маладых талентаў, да будучыні нашага мастацтва. Не выпадкова таму восем гадоў назад Міністэрствам культуры СССР, ЦК ВЛКСМ, ЦК прафсаюзаў работнікаў культуры і Усерасійскім тэатральным таварыствам быў устаноўлены ўсесаюзны агляд работы тэатраў з маладымі выканаўцамі. Беларусі тэатр оперы і балета неаднаразова выходзіў пераможцам гэтага агляду, і ў 1976 годзе стаў ініцыятарам правядзення ў Мінску Першага ўсесаюзнага фестывалю творчай моладзі.

Сёлета 17 мая на сцэне Беларускага Вялікага тэатра ўрачыста адкрыўся Другі фестываль творчай моладзі тэатраў оперы і балета краіны. У гэты вечар была паказана новая работа нашага калектыву — опера Дж. Вердзі «Дон Карлас» — твор рэдкай музычнай прыгажосці і эмацыянальнага напалу, упершыню пастаўлены на беларускай сцэне галоўным дырыжорам тэатра Я. Вошчакам разам з маладым рэжысёрам М. Ізворскай-Елізар'евай. Вялікі поспех выпай на долю маладых салістаў тэатра Н. Казловай (Лізавета) і А. Дзедзіка (Карлас). Іх выкананне літаральна ўзрушыла публіку выдатнай вакальнай культурай, моцным унутраным дынамізмам і праўдай, натуральнасцю паводзін.

У наступныя дні фестывалю было нямала яркіх спектакляў, дзе адначасова выступала ад 3-х да 6-ці спевакоў з самых розных тэатраў. Перад кожным

з іх стаяла вельмі складаная задача — за дзве-тры рэпетыцыі ўвайсці ў «чужы» спектакль і, захаваўшы сваё індывідуальнае разуменне і бачанне вобраза, дабіцца арганічнага адзінства твора. Большасць маладых артыстаў бліскуча выканалі гэтую задачу. Амаль кожны оперны спектакль дарыў публіцы нечаканую радасць адкрыцця. Гэта і спявачка з Грузіі Л. Калмахелідзе ў партыі Джыльды («Рыгелета» Вердзі), і рыжанка Э. Брахмане ў партыі Віялеты («Травіята» Вердзі), і свердлаўчане О. Салаўёва (Яраслаўна), В. Агнавенка (Галіцкі) у «Князе Ігары» Барадзіна і шмат іншых.

Незвычайна цікава складвалася і харэаграфічная частка фестывальных прадстаўленняў. З поспехам выступілі салісты балета з Новасібірска Л. Кандрашова і С. Рабаў у галоўных партыях балета Адана «Жызель», О. Чэнчыкава і М. Даўкаеў з Ленінградскага тэатра оперы і балета імя С. Кірава ў партыях Адэты-Адыліі і Зігфрыда ў «Лебядзіным возеры» Чайкоўскага. Акрамя спектакляў, у час фестывалю на сцэне тэатра адбылося некалькі канцэртаў класічнага і сучаснага балета, у якіх прадэманстравалі сваё майстэрства больш як 40 артыстаў з 18 тэатраў. Арыгінальнай «навінкай» Другога фестывалю стаў вечар сучаснай харэаграфіі, дзе былі прадстаўлены пошукі і знаходкі балетмайстраў краіны.

У агульнай складанасці ў гэтым парадзе талентаў прынялі ўдзел 150 маладых артыстаў і пастаноўшчыкаў з 38 тэатраў оперы і балета Савецкага Саюза.

Фестываль паказаў, што сёння ў нашым тэатральным мастацтве няма паняцця «перыферыя». З роўным майстэрствам у спектаклях і канцэртах выступалі выхаванцы тэатральных труп Масквы і Ленінграда, Уфы і Чэлябінска, Саратава і Душанбэ, Баку і Рыгі, Алматы і Варонежа.

Маладыя артысты выступілі ў 13 канцэртах перад рабочымі аўтазавода, вытворчага аб'яднання «Гарызонт», камвольнага камбіната, фарфоравага завода і завода «Эталон», работнікамі птушкафабрыкі, працаўнікамі сёл, студэнтамі і воінамі. Гэтыя канцэрты-сустрэчы незвычайна расшырылі ўяўленні ўдзельнікаў і гасцей фестывалю аб Беларусі, яе традыцыях і людзях. Што ж датычыць саміх жыхароў рэспублікі, то яны сустракалі дзеячаў мастацтва сардэчна, гасцінна і шчыра.

Але фестываль — гэта не толькі парад маладых талентаў, а і сур'ёзная прафесійная школа. Уласна кажучы, павышэнне прафесіяналізму, пошукі шляхоў удасканалення майстэрства артыстычнай моладзі, і ёсць асноўная мэта фестывалю. Гэтым садзейнічала і тое, што, знаёмчыся з дасягненнямі адзін аднаго і ацэньваючы сябе як бы «з боку», крытычна ўгляда-

ючыся ў работу іншых, артысты атрымлівалі стымулы для далейшага творчага росту. Гэтыя ж мэты праследавалі штодзённыя кваліфікаваныя разборы кожнага спектакля і канцэртаў вядомымі мастацтвазнаўцамі і крытыкамі, якія часам даволі строга, але дакладна і справядліва ўказвалі на слабыя бакі таго ці іншага выканаўцы. І гэтая добразычлівая крытыка ўспрымалася чула і разумна. Тую ж мэту праследвала і навукова-практычная канферэнцыя на тэму «Музычны тэатр і сучаснасць».

На агульную думку ўдзельнікаў фестывалю ён прынёс ім незвычайную карысць, натхніў на новыя творчыя здзяйсненні. І яркім сведчаннем справядлівасці такога сцвярдзення стаў заключны канцэрт фестывалю, кожны нумар якога сустракаў захапляючы прыём глядачоў.

Н. ПЕРВЯКОВА.

НА ЗДЫМКАХ: у фее тэатра была разгорнута выстаўка работ маладых мастакоў музычных тэатраў братніх рэспублік; салісты балета С. КУБАСАВА і А. СЦЁПКІН (Саратаў) выконваюць «Класічны дуэт» Вінчэнца Бяліні, пастаўлены заслужаным артыстам РСФСР А. Дзяменцэвым; сцэна з оперы Дж. Вердзі «Дон Карлас».

КНІГІ- ПЕРАМОЖЦЫ

Мінулы 1978 год быў надзвычай плённым для кнігавыдаўцоў нашай рэспублікі. Гэта пацвердзілі Беларускі рэспубліканскі конкурс і Міжрэспубліканскі конкурс з прыбалтыйскімі рэспублікамі, дзе ацэньвалася мастацкае афармленне і паліграфічнае выкананне. А нядаўна ў Маскве былі падведзены вынікі XX Усесаюзнага конкурсу «Мастацтва кнігі-78», на які было прадстаўлена звыш 500 кніг і альбомаў цэнтральных і рэспубліканскіх выдавецтваў. Актыўны ўдзел у конкурсе прынялі нашы кніжныя выдавецтвы «Беларусь», «Мастацкая літаратура», «Народная асвета», «Вышэйшая школа».

Шэсць беларускіх выданняў адзначаны дыпламамі. Высокіх узнагарод удастоены кнігі і альбомы выдавецтва «Беларусь»: «Канстытуцыя (Асноўны

закон) Беларускай ССР» (мастак У. Шолк), каляровы альбомы «У. І. Ленін у выяўленчым мастацтве Беларусі», «Савецкая Беларусь» (мастакі М. Ганчароў, Г. Галубовіч), а таксама кніга А. Бялевіча «Сповідзь сэрца» (мастак В. Шаранговіч). Гэтыя выданні вылучаюцца функцыянальна прадуманым фарматам, арыгінальным вонкавым афармленнем, высокай культурай канструкцыі і добрым падборам ілюстрацыйнага матэрыялу.

Па раздзелу мастацкай літаратуры дыпламамі адзначаны дзве кнігі выдавецтва «Мастацкая літаратура»: Янка Купала, «Пэзмы» (мастак В. Шаранговіч), Вячаслаў Адамчык, «Чужая бацькаўшчына» (мастак А. Шэвераў).

Усе беларускія выданні, адзначаныя на Усесаюзным конкурсе, надрукаваны на Мінскім паліграфічным камбінате імя Я. Коласа.

М. ЗАПОЛЬСКИ.

СТО РАМАНАЎ

Як бы там ні было, але часта ўзрост літаратуры падкрэсліваюць колькасцю напісаных раманаў. Ці можа іх лягчэй лічыць, ці таму, што за іх усё ж радзей бяруцца пісьменнікі. А лічыць іх не так проста, нават калі браць пад увагу толькі беларускамоўныя. Аднак некалі была мара дайсці ў роднай літаратуры да сотага рамана. Адкрыў ім рахунак Ядвігін Ш. раманам «Золата». Плённа прадоўжылі яго Я. Колас, М. Гарэцкі, М. Зарэцкі, К. Чорны, М. Лынькоў, І. Мележ, І. Шамякін, Я. Брыль, У. Караткевіч, А. Асіпенка, І. Навуменка, М. Лобан, І. Чыгрынаў, П. Місько, І. Пташнікаў, Л. Дайнека і іншыя.

І вось сакавіцкі і красавіцкі нумары «Полымя» змясцілі соты раман беларускай літаратуры. Ім аказаўся раман вядома-

га пісьменніка Барыса Сачанкі «Вялікі Лес». У 1976 годзе пяройдзены рубаж пяцісотай апоўвасці. Вось такія рахункі беларускай буйной прозы.

Г. КАХАНОЎСКИ.

СУЗОР'Е МУЗЕЯЎ

Неўзабаве музею У. І. Леніна Мар'інагорскай сярэдняй школы № 3 споўніцца 20 гадоў. Тут пабывала больш як 200 тысяч экскурсантаў з усіх куткоў Беларусі.

У Дукоры адкрыты Дзяржаўны краязнаўчы музей Пухавіцкага раёна. У шэрагу гаспадарак — Мар'інагорскім саўгасе-тэхнікуме, саўгасе «Сялецкі», дзяржплемзаводзе «Індустрыя» — створаны музеі народнай славы.

Карэспандэнт Агенцтва друку Навіны звярнуўся да дырэктара Дзяржаўнага канцэртнага аб'яднання СССР (Дзяржканцэрт СССР) Лявонція СУПАТНА з просьбай расказаць аб развіваецца культурны абмен з замежнымі краінамі.

— Што, з вашага пункту гледжання, найбольш характэрна для гэтага працэсу?

— Я б адзначыў перш за ўсё пастаяннае расшырэнне за апошнія гады артыстычнага абмену і кола кантактаў, а таксама ўсё больш высокі прафесійны ўзровень артыстаў, што прыязджаюць да нас. Гэтыя кантакты мы гатовы памнажаць.

Мы накіроўвалі і будзем накіроўваць за мяжу лепшыя калектывы, лепшыя салісты, рэпертуар якіх служыць сцвярдзенню гуманых ідэалаў, узаемадзеянню і дружбы паміж народамі. І, натуральна, пры нашых перагаворах з замежнымі партнёрамі, кіраўнікамі канцэртных арганізацый і фірм мы ставім умову, каб праграмы, якія «прывозіцца» ў СССР, па зместу таксама былі па-сапраўднаму мастацкімі і гуманымі.

Назваву некаторыя замежныя калектывы, якія выклікалі ў апошнія два сезоны найбольшую цікавасць савецкіх глядачоў: «Комішэ опер» і сімфанічны аркестр «Гевандхаўз» з ГДР, балетныя трупы «Гранд апера» (Парыж) і «Балет XX стагоддзя» пад кіраўніцтвам Марыса Бежара, сімфанічны аркестры Славацкай і Нью-Йоркскай філармоній, аркестр дэ Пары Францыі, а таксама сімфанічны аркестры Амстэрдама, Токіа, Стаггольма, драматычны тэатры «Пікола дзі Мілана» (Італія), Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Вазава з Балгарыі, драматычныя трупы пад кіраўніцтвам Пляншана і «Кампані Мадлен Рэно — Жан-Луі Баро» (Францыя), фальклорны ансамблі з Польшчы, Мексікі, Сенегала, Туніса, Замбіі, Індыі, Вірмы, Філіпіна. Сярод прадстаўнікоў замежнай эстрады — аркестр Джэймса Ласта (ФРГ), аркестр Поля Марыя (Францыя), ансамбль «Боні М» (астравы Карыбскага мора), чэхаславацкі спявак Карэл Гот — англічанін Кліф Рычард. А таксама ўпершыню выступіўшая ў нас эстрадная група з ЗША — Бі Бі Кінг і яго ансамбль, у праграме якой негрыянскія рытмы і блюзы.

Дзяржканцэрт СССР, як правіла, фінансуе гастролі савецкіх мастацкіх калектываў (операўныя трупы, драматычныя тэатры, сімфанічныя аркестры, фальклорныя ансамблі, хоры) і лорныя ансамблі, але салістаў за рубяжом мы часам сустракаемся і ў іншай пазіцыі нашых партнёраў па культурнаму абмену з капіталістычнымі краінамі. Так, шматразова запрашэнні да нас шэрагу вядомых тэатраў, сімфанічных аркестраў і ансамбляў далёка не заўсёды ўвечваюцца поспехамі, бо ў некаторых зарубажных краінах ім адмаўляюць у фінансавай дапамозе іх гастролі ў СССР. Такое становішча, напрыклад, з запрашэннем

«ДЗЕЛЯ РАЗВІЦЦЯ У НАРОДЗЕ ЭСТЭТЫЧНАГА ПАЧУЦЦЯ...»

Сярод іншых ён адметны, асаблівы. Адметны ў сваёй творчасці. Арыгінальны ў сваім мысленні...

На блакітна-сінім фоне плакату, колеру веснавага неба, прыгожымі белымі літарамі выведзена: «Язэп Драздовіч. 1888—1954 год. Жывапіс. Графіка. Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва». Над подпісам — партрэт, здаецца, даўно знаёмага нам чалавека. Пранікнёна глядзяць ягоныя вочы, па-добраму свеціцца на твары ўсмішка.

«Каб вы толькі ведалі, каб вы толькі зналі, няма для мяне на свеце прыгажэйшага месца, як мая Дзісеншчына», — так гаварыў некалі Язэп Драздовіч сваім сябрам у Вільні. І вяртаўся. Вяртаўся да сябе, да сваёй сутнасці. Вяртаўся заўсёды туды, адкуль пачатак. Там, дзе сцяжынікі яго дзяцінства ручайкамі разбягаліся па ўзлеску Галубіцкай пушчы, а цікі гоман духмяных хвой нагадваў яму далёкія і такія блізкія карціны-ўспаміны тых даўніх дзён. Гэта тут, між Мнютая і Аутай, між маляўнічых узгоркаў і даляглядаў удыхаў ён вадароднай зямелькі. Тут, углядаючыся ў зорнае неба, упершыню пачаў ад сваёй маці: «Вучыся спазнаваць нябесныя бегі». І спазнаваў. Адрозніваў і пасля. Праз усё жыццё пранёс ён тую незабыўную ўражанні дзяцінства.

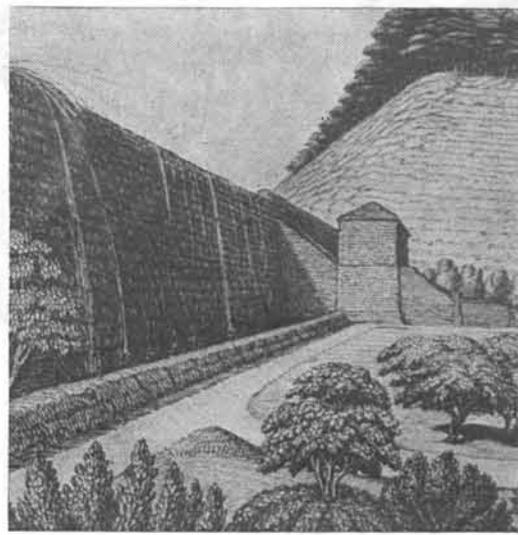
Засценак Пунькі. Сёння хочацца заглянуць у той прыгожы куточак на ўскрайку Галубіцкай пушчы, дзе нарадзіўся мастак, а пасля ўславіў яго ў сваіх творах. Тыя ж хвой і таполі. Гара Гараватка каронай узвышаецца над самай пушчай. Тая гара, таямніца якой так хацелі разгадаць дзядзька Язэп. Студня. Драўляны зруб яе крыху асей. Час зрабіў сваё. Ды ўсё ж крынічка струменіць. Іскрыцца срэбнымі промямі сонейка. Як і раней, наталяе смагу. Тут, у засценку Пунькі, жыў даўні сябар Язэпа Драздовіча, былы ляснік Данат Пабыдзінскі, які шмат што можа расказаць пра дзядзьку Язэпа.

Не такі ўжо лёгкі быў жыццёвы шлях будучага мастака. Сям'я рана страціла бацьку. Усе клопаты па гаспадарцы леглі на плечы маці. Пераезды. Вандроўкі. Не адно месца тады змяніла сям'я Драздовічаў, арандуючы зямлю: Станулёва, Кміты, Чарона, Александрова...

Малы Юзік падаецца ў навуку. Спачатку — Дзісна, а потым чатыры гады вучобы ў Віленскай школе малявання. (Яшчэ з дзяцінства ў хлопчыка была цяга да рамёстваў розных, да малявання).

У Вільні Язэп Драздовіч далучаецца да беларускай інтэлігенцыі. Фарміраванне светапогляду маладога мастака прыпала на час беларускага адраджэнскага руху, у цэнтры якога стаялі такія волаты нацыянальнай культуры, як Я. Купала і Я. Колас, М. Багдановіч і Цётка. Мастак афармляе першы «Беларускі календар на 1910 год» і песенны зборнік А. Грыневіча. А пазізія К. Буйло натхняе яго на пошукі вобраза маляўнічай курганнай кветкі. Першая кніжка пэзэсы выходзіць у афармленні Язэпа Драздовіча.

Мастак можна было сустраць на шматлікіх сходках і вечарынах студэнцкай беларускай моладзі, сярод артыстаў тэатра Ігната Буйніцкага і хору Рыгора Шырмы, на мастацкіх выстаўках, у рэдакцыях бе-

ларускіх газет. Сувязь гэтую з віленскай інтэлігенцыяй ён ніколі не парываў.

...Хочацца падоўгу разглядаць тыя даўнія здымкі, што дайшлі да нас і зараз экспануюцца на выстаўцы сярод твораў мастака. На адным з іх надпіс: «Мастацкая майстроўня пры Беларускай гімназіі ў Вільні». Злева — Язэп Драздовіч, у цэнтры — малады Рыгор Шырма. На сценах, як відаць, развешаны карціны самога мастака. Карціны, якія можам убачыць сёння ў залах Палаца мастацтва. У той час Драздовіч узначальваў мастацкую майстэрню пры Беларускай гімназіі. Праз некалькі год ён стварае мастацкія студыі пры Навагрудскай і Радашковіцкай беларускіх гімназіях.

А на радзіме сваёй, у вёсцы Сталіца, што непадалёку ад Германавіч, мастак арганізоўвае ў 1921 годзе школу з навучаннем на роднай мове. Ды праіснавала яна не болей трох месяцаў. Польскія ўлады закрылі яе як нелегальную. «Бывалі бацькі, плакалі дзеці, — згадвае мастак у сваім дзённіку. — Вучняў вучыў па сваёй метадцы без «пастрах і кары», а на разуменні, што ёсць дабро, а што зло, што прыгожае, а што — непрыгожае. Слухалі мяне і паважалі не як «госпадына учителя» ці «пана», а як свайго дзядзьку настаўніка».

Нялёгка былі тады часы для беларускага нацыянальнага руху. Варожасць буржуазных польскіх улад, цензура, канфіскацыі, судовыя працэсы, матэрыяльны цяжкасці...

Нялёгка даводзілася беларускім установам: Віленскай беларускай гімназіі, Беларускаму навуковому таварыству.

І ўсё ж, нягледзячы на цяжкія ўмовы жыцця ў тагачаснай Заходняй Беларусі, мастак не спыняе сваю працу. Рупна збірае ён экспанаты, каб папоўніць Беларускі музей у Вільні арыгінальнымі творами народнага мастацтва, займаецца раскопкамі гарадзішчаў, запісвае фальклор, стварае шматлікія альбомы замалёвак народнага побыту, адзення, прылад працы. Трымае сувязь з Акадэміяй навук БССР, куды дасылае свае матэрыялы, малюнкi.

Багатай і цікавай спадчынай Язэпа Драздовіча з'яўляецца графічная серыя старадаўняга дойлідства Беларусі. На выстаўцы прадстаўлены шэраг яго замалёвак, якія ўражваюць высокім прафесійным узроўнем, шчымым настроем.

Велічынны і непрыступны замкі, гарадзішчы, што дайшлі да нас праз сівыя стагоддзі,

натхняюць мастака на стварэнне шматлікіх альбомаў і асобных работ: «Глыбокае», «Мір», «Навагрудак», «Крэва», «Гальшанскае гарадзішча»...

Атрымаўшы невялікую грашовую суму ад Беларускага навуковага таварыства, у 1926 годзе ён едзе ў экспедыцыю на Піншчыну, дзе зноў стварае серыю малюнкаў-тыпажоў сялян, запісвае народную лексіку, шмат песень. Пасля вандровак мастак вяртаецца ў родныя мясціны, на Дзісеншчыну. Доўгі час жыве ў сям'і свайго брата на Антаполлі. Адсюль пучавіны жыцця вядуць яго да сяброў-аднадумцаў: пэста Міхася Машары, што жыве ў Таболах, да Янкі Пачопкі з Летнікаў...

Гэтага неспакойнага, улюбёнага ў сваю справу чалавека многія тады лічылі дзіваком і летуценнікам. Высокага, загарэлага, у саламяным капелюшы, з мастацка-дэкаратыўнымі прыладамі, з разьбяной ляскай-спадарожніцай, мастака можна было сустрэць то на кірмашы ў Лужках ці Германавічах, то на фэсце ў Задарожжы ці Чарневічах. Тут, у Антаполлі і Забаліне, мастак стварае цыкл палотнаў на гістарычныя тэмы, частка якіх прадстаўлена ў залах Палаца мастацтва — «Усяслаў Полацкі», «Скарына ў друкарні», «Кніганавыўцы», «Пажар гарадзішча». А ў Летніках, дзе кватараваў мастак, з-пад яго рук выходзіць карціны на касмічныя тэмы.

Па просьбе вяскоўцаў ён стварае маляўнічыя ўзорыстыя дываны-насценнікі. Вось што піша мастак у сваім дзённіку: «Ад месяца ліпеня да аж месяца верасня аддаўся — дзеля развіцця ў народзе эстэтычнага пачуцця і размалёўваў для запрашаючых на простым вясковым саматканым, афарбаваным на чорнае, палатне рознаўзорыстыя дываны з замкамі, мясячнаначнымі пейзажамі на асяродках».

На жаль, не ўсе з гэтых арыгінальных дываноў дайшлі да нашага часу. Ды ўсё ж дзе-нідзе дываны Я. Драздовіча яшчэ красуюцца на сценах сялянскіх хат, як напамінак аб добрай душы чалавека, які шчодра раздаваў сваё мастацтва людзям.

На выстаўцы прадстаўлена толькі невялікая частка дываноў. У залах экспазіцыі яны ствараюць урачысты святочны настрой, нагадваючы старадаўнія беларускія габелены. Тут можна ўгледзець і стылізаваную арнаментыку нашых псціілак, і элементы ўзораў случкіх паясоў.

Значным укладам у развіццё народнага мастацтва з'яўляюцца таксама драўляная рэзь мастака, паліхромная скульптура, барэльефы і распісныя куфры.

Спраўдзіліся словы Язэпа Драздовіча, сказаныя некалі сябру свайму Пётру Сергіевічу: «Нас яшчэ пашукаюць...» Удзячныя нашчадкі адшукалі, выявілі, сабралі з розных куткоў Беларусі, з музеяў Літвы і Мінска багатую спадчыну мастака, каб паказаць тое, што любіў Я. Драздовіч, дзеля чаго жыў. Пра гэта сведчыць сёлетняя выстаўка, прысвечаная 90-годдзю з дня яго нараджэння. Сабраныя разам творы ўжо не асірацелыя дзеці, расквіцелыя па розных музеях і прыватных зборах. Упершыню яны голасна гавораць у светлых залах мовай мастацтва, мовай самога мастака. Тут утульна і звыкла. Быццам у музеі самога Я. Драздовіча, бо кожны твор — часцінка роднага краю, часцінка яго творчасці.

Алесь МАРА.

НА ЗДЫМКАХ: Я. Драздовіч. «Аўтапартрэт»; з рамантычнай серыі «Жыццё на Марсе» — «Пляціна штучнага мора»; «Ляскова. Вясна».

ралеўскага Шэкспіраўскага тэатра (Вялікабрытанія), вядучых сімфанічных аркестраў ЗША...

— Якія планы артыстычнага абмену на бліжэйшае будучае?

— Сёлета амаль у ста краінах выступіць 200 мастацкіх калектываў і 300 салістаў з Савецкага Саюза: драматычныя і музычныя тэатры, сімфанічныя і камерныя аркестры, харавыя і танцавальныя калектывы, прадстаўнікі астраднага мастацтва. Балетная труппа Вялікага тэатра ўжо ў пачатку года пазнаёміла французскую публіку са спектаклем «Каханнем за каханнем» Ціхана Хрэнікава. Маюць адбыцца гастролі Вялікага тэатра таксама ў ЗША, Канадзе і Грэцыі.

Балет з Новасібірска адправіцца ў Італію, у Аўстралію і Новую Зеландыю, а мастацтва ленинградскага ансамбля «Харэаграфічныя мініяцюры» убачаць гледачы Індыі, Сінгапура, Малайзіі, Тайланда, Філіпін і Францыі. Балет тэатра «Эстонія» прыме ўдзел у фестывалі сучаснай харэаграфіі ў Пемонце (Італія).

Оперная труппа ленинградскага Кіраўскага тэатра выступіць у ФРГ, Швейцарыі і ГДР, Маскоўскага музычнага тэатра імя Станіслаўскага і Невіровіча-Данчанкі — у Японіі.

Шмат будучы гастрольна-драматычныя тэатры: ФРГ, Балгарыі і Венгрыі, Швецыі і Англіі. Савецкія артысты адправіцца таксама на фестывалі мастацтваў у Прагу і Шарлель-Мез'ер (Францыя), у Магдэбург (ГДР), а таксама ў Турцыю.

Аматары класічнай і сучаснай сімфанічнай і камернай музыкі ФРГ, Аўстрыі, Швейцарыі, ЗША і Канады сустрэнуцца з Дзяржаўным сімфанічным аркестрам СССР пад кіраваннем Яўгена Святланава; сімфанічны аркестр Ленінградскай філармоніі на чале з Яўгенам Мравінскім адправіцца ў Японію, а аркестр Маскоўскай дзяржаўнай філармоніі (дырыжор Дзімітрый Кітаенка) — у ЗША, Канаду і Мексіку.

— Што ж чакае савецкіх гледачоў?

— Сустрэча з мастацтвам многіх вядомых замежных артыстаў. На вясенні намечаны Дні рускай культуры; на вясенні — Дні культуры ГДР. Тут будучы прадстаўлены лепшыя мастацкія сілы гэтых краін.

Прыедуць да нас на першы гастролі Новы Ірландскі камерны аркестр, а таксама ансамбль іспанскага танца Кэці Клавіла.

Сёлета маюць адбыцца гастролі Хельсінкскага гарадскога драматычнага тэатра і Новага нацыянальнага тэатра Марселя (Францыя), Нацыянальнага грэчаскага тэатра з Салонік. Аматары балета сустрэнуцца з труппай «Толіо-балет» і пазнаёміліся ўжо з тэатрам Русілье (Францыя).

Мы не абмяжоўваем нашу работу толькі артыстычнымі канцэртаў або спектакляў. Імкнёмся таксама пазнаёміць замежных гасцей з жыццём савецкіх людзей, з нашай культурай. Гэта — розныя экскурсіі, наведванні тэатраў, выставак, музеяў, сустрэчы з рабочымі, навуковай і мастацкай інтэлігенцыяй. І немалаважнае, што замежныя артысты даведваюцца з першакрыніцы праўду аб жыцці савецкага народа, яго культурным і грамадскім развіццём.

Гутарку вёў Анатоль КРУПНОЎ.

ВЯЛІКІ СЫН РАСІІ

ТЭЛЕГРАМУ ПРЫМАЕ «ШТРЫХ»

...Па аўтастрадзе Брэст — Масква імчаць легкавыя машыны і аўтобусы з нумарамі дзясяткаў краін. Гэта спяшаюцца ў Мінск і далей — у алімпійскую Маскву зарубежныя турысты. Першыя гадзіны на свецкай зямлі, першыя ўражання. Хоць чацца неадкладна паведаміць аб іх родным і сябрам, якія засталіся дома. А як гэта зрабіць, калі Брэст ужо заду, і наперадзе — бясконца стужка дарогі?

Але вось знак на абочыне «Пошта, тэлеграф, тэлефон». Тут, у прыдарожнай вёсцы, дзяўчына-связістка ў прыгожай алімпійскай уніформе ў дачыненні мінуты звяжа гасця з Варшавай, Нью-Йоркам, Парыжам — любым пунктам на планеце.

Хуткасць і надзейнасць сувязі забяспечаць «зялёныя каналы». Яны названы так па аналогіі з «зялёнай вуліцай» і транспартнікаў.

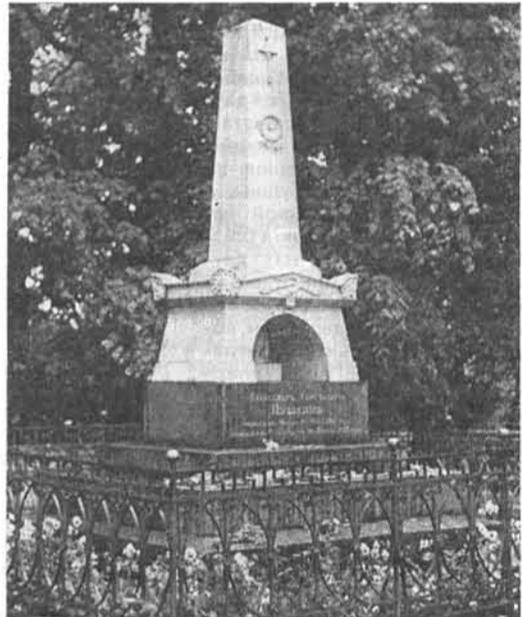
Але гасць, які не ведае слова па-руску, пажадаў адрас правіць тэлеграму, скажам, у Рым, Гамбург або Мадрыд. Гэтаму дапамогуць вырабленыя на мінскім заводзе «Трактарвязь» факсімільныя апараты «Штрых». Устаноўленыя ў прыдарожных паштовых аддзяленнях, «чытаючыя» на любой мове канструкцыі перададуць на правадах на тэлеграф блізкашага буйнога горада дакладнае адлюстраванне тэксту. А там вестачка паступіць да сувязістаў, якія ведаюць замежныя мовы, і прадоўжыць шлях да адрасата.

На мінскім алімпійскім аб'екце № 1 — стадыёне «Дынама», дзе пройдуць футбольныя матчы, абсталяваецца прэзэнцэнтр з тэлетайпамі, міжнароднымі тэлефонамі, фотатэлеграфам і гуказапісваючай апаратурай. Прамыя тэлетайпныя і фотатэлеграфныя лініі звязваюць спартыўную арэну з галоўнай інфармацыйнай службай краіны — Тэлеграфным агенствам Савецкага Саюза (ТАСС).

Буйнейшыя трэнеры і базы Мінска ў Стайках, Рабачах і Астрашыцкім Гарадку, таксама матэль і кампіютарны «Мінскі» атрымаюць навінейшыя АТС. Па апошняму слову тэхнікі абсталяюць сувязісты і будуць емую гасцініцу «Планета» ў якой паселяцца многія гасці ўдзельнікі Алімпійскіх гульняў.

У Таліне, які прыме алімпійскую рэгату, беларускія сувязісты дапамагаюць эстонскім калегам у будаўніцтве тэлеграфнага цэнтра, а ў сталіцы навабеларусі Радзімы мінчане абсталяюць у нацыянальным беларускім спартыўным аддзяленні сувязі.

І. ПАДАРАЖАНСКИ

Трынаццаты раз у нашай краіне праходзіць Усесаюзнае пушкінскае свята пазіі. Сёлета яно прысвечана 180-годдзю з дня нараджэння вялікага рускага паэта. Тысячы людзей наведалі памятных мясціны ў гарадах і сёлах, дзе жыў і быў паэт. Свята пазіі пачалося ў ЛЕНІНГРАДЗЕ.

Інстытут рускай літаратуры (Пушкінскі дом) правёў навуковае пасяджэнне. Усяго на некалькі гадзін была адкрыта ўнікальная выстаўка «Пушкін і Пецябург». Звычайна аўтографы паэта (а іх цяпер у Пушкінскім доме 1759 адзінак захоўвання) знаходзяцца ў спецыяльным сейфе. Для работы выдаюцца толькі фотакопіі. Але з выпадку свята гасцям публічных урачыстасцей Пушкінскі дом паказаў арыгіналы.

ПСКОУ — МІХАЙЛАЎСКАЕ
Пушкінскае свята на Пскоўшчыне па традыцыі пачалося сустрэчамі літаратараў з працаўнікамі горада.

У гарадскім Летнім садзе, які носіць імя Пушкіна, адбылася закладка ў Пскове помніка нацыянальнаму рускаму генію.

...Пасля наведвання Святагорскага манастыра, дзе

на магілу паэта былі ўскладзены кветкі, пісьменніцкая дэлегацыя пабывала ў Міхайлаўскім.

Паэты читалі творы Пушкіна, свае ўласныя вершы. На розных мовах і гаворках над палянай гучала натхнёная песня любові народаў усёй зямлі да вялікага сына Расіі.

ВЕРХНЯВОЛЖЖА

Калінін, Таржок, Бернава, Старыца, Малінікі — слаўтае пушкінскае кольца ў гэтым годзе поўнаасцю апрапулася ў асфальт, стала даступным для ўсіх, хто хоча прыехаць да Пушкіна на яго «мільны бераг».

Свята адкрылася сустрэчай з чытачамі ў абласной бібліятэцы імя М. Горкага і вялікім літаратурна-мастацкім вечарам у Калінінскай філармоніі. А на наступны дзень быў Таржок, сустрэчы і выступленні, цудоўны музей у доме Аленіных і ціхі пагост Прутня з магілай Ганны Керн...

БОЛДЗІНА

...Калі зляцела шэра-блакітнае покрыва, людзі, што стаялі ля Болдзінскага дома, замерлі, быццам у гэтую мінуту вечнасць прыдчыніла перад імі сваю тайную грань. Паэт паўстаў перад гасцямі ў мінуты элегічнага

роздуму... Народны мастак РСФСР Алег Комаў убачыў і адлюстраву ў скульптуры Пушкіна такім, якім, напэўна, гуляў ён па алеях гэтага саду.

БАЙКАЛА-АМУРСКАЯ МАГІСТРАЛЬ

На беразе Байкала, у навакольнай тайзе, у высакагорных пасёлках хлопцы і дзяўчаты з Украіны, Эстоніі, Літвы, Беларусі, Латвіі і Малдавіі таксама читалі і слухалі Пушкіна.

Задоўга да святаў пачалі рыхтавацца да іх будаўнікі БАМа. У клубах, дамах

культуры, у інтэрнатах і бібліятэках афармляліся тэматычныя пушкінскія выстаўкі і куткі пазіі, праходзілі конкурсы чытальнікаў, віктарыны, вечары.

НА ЗДЫМКАХ: дом Пушкіна ў Міхайлаўскім — цяпер тут музей паэта; Трыгорскае. Бюст Пушкіна каля дома Восіпавых-Вульф; Міхайлаўскае. Алея Г. Керн; непадалёку ад Трыгорскага стаіць магутны дуб, апеты Пушкіным; абеліск на магіле паэта ў Святагорскім манастыры; Пушкінскія горы. Святагорскі манастыр-музей.

Гумар

У перапынку футбольнага матча ў кабінку тэлекаментара прыйшоў трэнер мясцовай каманды.

— Паслухайце, — сказаў ён каментатару, — ці нельга весці рэпартаж больш навольна! Нашы хлопцы не могуць гуляць з такой хуткасцю.

— Ведаеце, сёння раніцай я амаль бачыла вашага мужа. — Як гэта «амаль»? — Калі не памыляюся, ну-

мар ваша машыны трыццаць два дванаццаць?

— Так.
— І ваш муж ездзіць на ёй?
— Так.
— Дык вось, сёння я бачыла машыну трыццаць два трынаццаць.

Агент па здачы кватэр унаём, стаміўшыся таргавацца з небагатым кліентам, узяў вочы да неба, і твар яго раптам прасвятліўся.

— Прабачце, гер Шульц,

але я толькі што ўбачыў, што адзінае жыллё, якое я мог прапанаваць вам за тую цану, на якой вы настойваеце, ужо занята. Толькі што ў яго засялілася пара ластавак.

Маленькі П'ер гаворыць маленькай Жане:
— Давай гуляць у вайну.
— А як гэта рабіць?
— Вельмі проста. Я буду генералам, ты будзеш машыністкай, і я буду дыктаваць табе свае мемуары.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 921